

автореф. дис. к. е. н.: 08.00.05 / О. В. Ореховська; Луц. нац. техн. ун-т. — Луцьк, 2009. — 20 с.

2. Дутко Н. Державно-приватне партнерство: можливості та перспективи розвитку // Управління сучасним містом. — 2008. — № 1-4/1-12(29-32). — С. 33—43.

3. Товт Т. Й. Стан та перспективи інвестиційного забезпечення розвитку підприємств [Електронний ресурс]. — Режим доступу: nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tiru/2009_28_1/53.pdf

УДК 336.71

Я. М. Остапчук,

канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту
банківської діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ВПЛИВ СТАВОК ПО КРЕДИТНИМ ОПЕРАЦІЯМ НБУ НА МОНЕТАРНИЙ РИНОК УКРАЇНИ

Як загальновідомо, регулювання ставок по кредитним операціям з банками 2-го рівня (*надалі банками*) є головною складовою процентної політики будь-якого центрального банку (*надалі ЦБ*), зміни якої відображаються на ресурсному потенціалі банків та трансфертом через останній — на всій економіці. Завдяки своїй властивості відповідного впливу політика ставок по кредитним операціям, ЦБ є одним з важливих інструментів його монетарної політики. Проте даний вплив не завжди є прямим та автоматичним, як наприклад, в Україні.

Загалом, Національний банк України (*надалі НБУ*) поступово освоює методи кредитування банків, що є загальноприйнятими у світовій банківській практиці та відповідно формує свою процентну політику. Проте монетарне управління через процентну політику проходить дуже складно, і до теперішнього часу не вдається повною мірою та ефективно використовувати цей інструмент регулювання.

Правові основи реалізації процентної політики НБУ були закладені ще в 1991 році із прийняттям Закону «Про банки і банківську діяльність», стаття 13 якого визначала можливість регулювання НБУ «рівня процентних ставок банківських та інших фінансово-кредитних установ країни». Дане положення набуло більшої конкретизації у Статуті НБУ, згідно статті 8 якого останній «здійснює регулювання рівня банківських процентних ставок шляхом їх зміни по своїх кредитах, що надаються банкам», а у прийнятому в 1999 р. Законі України «Про Національний банк

України» статтями 25 і 27 було закріплено діючі норми процентної політики НБУ. З вересня 2004 р. деталізація останніх проведена в «Положенні про процентну політику НБУ». Таким чином, діючі правові основи процентної політики НБУ не виступають гальмівним фактором у її реалізації.

Сучасний рівень організації кредитних відносин між НБУ та банками — доступність централізованих кредитів та умов їх надання (інструментарій та процедури) — в цілому відповідає світовій практиці і, як неекономічний фактор впливу на формування ставок по кредитним операціям НБУ, також не здійснюють якогось-небудь серйозного ускладнення для ефективності монетарної політики за допомогою відповідного інструменту.

Попри це, політика ставок по кредитним операціям НБУ й досі не відіграє значної ролі в економіці та не має суттєвого впливу на ставки банків. Таким чином, пошук причин, які заважають цьому, слід шукати серед економічних факторів впливу.

У вітчизняній банківській системі поки що зберігається наявність конкурентного середовища, що виключає суттєве нівелювання процентної політики НБУ таким фактором, як штучне заниження чи завищення ринкових ставок банками-лідерами. Щоправда, останнім часом на формування ставок міжбанківського кредитного ринку (*надалі ринку МБК*) істотно почала впливати зрісша присутність в Україні банків з іноземним капіталом. Зокрема, доступність цих банків до закордонних ринків МБК позбавляє НБУ можливості впливати на процентні ставки на національному ринку й таким чином дієво проводити власну монетарну політику. Але зазначена негативна тенденція все-таки ще не набула рис ключового фактору стримання ефективності процентної політики НБУ.

Залежність ефективності політики ставок по кредитним операціям НБУ від ситуацій, що складаються на інших, крім ринку МБК, секторах монетарного ринку (наприклад, фондовому, валютному, секторі клієнтських кредитів), та розвитку економіки загалом є звичайною. Нерозвиненість вітчизняного фондового ринку, нормативні перепони щодо спекулятивних операцій на валютному ринку, відносно рівний розвиток ринку клієнтських кредитів та економіки загалом не стають на суттєвій заваді зосередженню НБУ з приводу вдосконалення дієвості власної процентної політики.

Історія розвитку процентної політики по кредитним операціям НБУ свідчить, що її ефективність й досі залежить у першу чергу від ставлення самого НБУ до використання даного монетарного інструменту. Справа в тім, що це використання обумовлюється монетарним режимом, який обрала країна. Як відомо, основною

метою діяльності НБУ є підтримання стабільності купівельної спроможності національної валюти, а важливим напрямком діяльності — максимальне наближення монетарної політики до стандартів ЄС через впровадження режиму інфляційного таргетування. Натомість де-факто головна увага приділяється курсовим орієнтирам (утриманню незмінною обмінної пропорції гривні з валютами інших країн), а масові інтервенції НБУ на валютному ринку виступають основним джерелом насичення економіки грошима. Як наслідок, роль офіційних ставок НБУ в цих умовах є обмеженою.

Звичайно, впровадженню ефективної моделі управління процентною політикою по кредитним операціям НБУ також заважає й надлишок ліквідності в банківській системі, що спостерігається останніми роками. Проте в разі відходу від моделі керованого плаваючого валютного курсу через запровадження відповідно вільно плаваючого, та перетворення на базовий канал емісії грошових коштів позичок НБУ з рефінансування, банки відчуватимуть потребу в останньому. Валютні інтервенції НБУ мають здійснюватись у такому разі лише у надзвичайних випадках, викликаних шокowymi обставинами. Поточна ж акумуляція НБУ надлишкової іноземної валюти в банківській системі може здійснюватись через використання її в якості забезпечення централізованих кредитів рефінансування.

Та, на жаль, для реалізації орієнтації на таргетування інфляції в Україні ще не створені відповідні загальноекономічні та правові умови. Крім того, впровадження такого режиму в умовах значної залежності економіки країни від зовнішнього сектору (в тому числі й від закордонних ринків МБК) нестиме значні ризики її розвитку, а тому має відбуватись разом із такими структурними змінами, як розвиток внутрішнього ринку та зменшення ступеня доларизації економіки.

УДК 336.77.01

А. А. Остренська,

аспірант кафедри менеджменту банківської діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Проблема економічного аналізу інвестиційної кредитоспроможності позичальника набуває особливе значення в процесі створення необхідних умов для реалізації планів динамічного